

Anonimizētā versija

Tulkojums

C-35/22 – 1

Lieta C-35/22

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2022. gada 17. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Audiencia Provincial de Málaga (Spānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 14. decembris

Prasītāja:

Cajasur Banco, S.A.

Atbildētājas:

JO

IM

**SECCION N.º 6 DE LA AUDIENCIA PROVINCIAL DE
MÁLAGA [MALAGAS PROVINCES TIESAS 6. PALĀTA]**

[..]

[..] [informācija par iesniedzējtiesu, lietas dalībniecēm un to pārstāvjiem]

I. FAKTU IZKLĀSTS

PIRMAIS: *Ar 2020. gada 2. marta Juzgado de Primera Instancia 18 bis de Málaga [Malagas pirmās instances tiesas Nr. 18.a] spriedumu tiesvedībā [..] tika nolemts šādi:*

“Ievērojot šeit minēto, APMIERINĀT IM kdz-es UN JO k-ga [...] prasību atzīt LĪGUMA VISPĀRĒJO NOTEIKUMU SPĒKĀ NEESAMĪBU un VEIKT MAKSĀJUMU ATMAKSU, kas ir celta pret vienību CAJASUR BANCO, S. A., SOCIEDAD UNIPERSONAL, [...] un līdz ar to tiek nospriests:

- ATZĪT tā “līguma noteikuma par izmaksām” SPĒKĀ NEESAMĪBU, kas ir ietverts HIPOTEKĀRĀ AIZDEVUMA notariālajā aktā, kurš ir noslēgts starp lietas dalībniecēm, it īpaši tas attiecas uz piekto noteikumu par hipotekārā nodrošinājuma izmaksām —,

- *PIESPRIEST atbildētājam SAMAKSĀT SUMMU 488,69 EUR apmērā par notāra izdevumiem (50 % no sākotnēji prasītā), administratīvajiem izdevumiem (50 % no sākotnēji prasītā) un 100 % par reģistrēšanas izdevumiem, kas nav zīmognodeva, visām šīm šādi izteiktajām summām pieskaitot Código Civil [Civillikuma] 1.896 pantā paredzētos likumiskos procentus, sākot no maksājumu dienas un neskarot Ley de Enjuiciamiento Civil [Civilprocesa likuma] 576. pantā noteikto.*

- *UZDOT atbildētājam SVĪTROT minēto līguma noteikumu tā minētajā redakcijā.*

- *ATZĪT, ka attiecīgā līguma pārējā daļā tas turpina pusēm būt saistošs.*

- *PIESPRIEST atbildētājam ATLĪDZINĀT TIESĀŠANĀS IZDEVUMUS.”*

OTRAIS: par minēto spriedumu tika iesniegta apelācijas sūdzība, kuras apspriešana, izlemšana un nolēmuma pasludināšana ir nozīmēta 2022. gada 8. februārī.

TREŠAIS: minētā apelācijas sūdzība ir vērsta vienīgi pret pasludinātā sprieduma sadaļu par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanas noteikšanu atbildētājam saskaņā ar LEC-1/2000 [Civilprocesa likuma 1/2000] 395. pantu.

CETURTAIS: Iepriekš lietas dalībnieces tika uzaicinātas izteikt apsvērumus par nepieciešamību uzdot prejudiciālus jautājumus Eiropas Savienības Tiesai, ievērojot neseno *Tribunal Supremo* [Augstākā tiesa, Spānija] judikatūru, kas tostarp izriet no *Tribunal Supremo* 1. Civillietu palātas sprieduma, 2021. gada 8. jūnijs, (*ROJ* [Oficiālais judikatūras krājums]: *STS* [*Tribunal Supremo* sprieduma] 2295/2021), 2021. gada 22. septembra *Tribunal Supremo* sprieduma, - *ROJ:STS* 3421/2021 un 2021. gada 22. septembra *Tribunal Supremo* sprieduma – *ROJ:STS* 3413/2021.

PIEKTAIS: [...] [Iesniedzējtiesa nolēmj pieņemt šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu]

II. JURIDISKAIS PAMATOJUMS

Pirmais: Prasības priekšmeta robežas.

- 1 Šīs tiesvedības priekšmets ir spēkā neesamība, kas ir pasludināta attiecībā uz līguma noteikumu (noteikums par izmaksām) negodīguma dēļ, kas ir konstatēts starp pusēm noslēgtajā notariālajā aktā aizdevumam, ko garantē ar hipotēku, kur viena no pusēm ir patērētājs (aizņēmējs) un kam līdz ar to ir piemērojama Direktīva EEK 93/13 un Spānijas tiesiskais regulējums [Karaļa leģislatīvais dekrēts] 1/2007 un LCGC-7/1998 [Likums 7/1998 par vispārīgiem līgumu noteikumiem] par Patērētāju un lietotāju tiesību aizsardzību.
- 2 Patērētāja prasībā tiek izvirzīts jautājums, vai ir konstatējams, ka atbildētāja ir atzinusi prasību pieņemot, ka tā attiecās uz konkrētu summu, par kuru vēlāk tika izteikta atzīšana. Proti, runa ir par prasības atzīšanu attiecībā uz negodīgumu, taču šī atzīšana pilnībā neaptver atvasinātās summas, kas ir radušās minētās spēkā neesamības dēļ. Spriedumā ir ietverta šī prasības atzīšana un summas, kurām atbildētāja esot piekritusi.
- 3 Pārsūdzētajā spriedumā tomēr atbildētājam ir piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, jo tajā bija norādīts, ka, neraugoties uz prasības atzīšanu, tika veikts novērtējums pēc būtības.
- 4 *Ley de Enjuiciamiento Civil 1/2000* 395. pantā, ar ko regulē procesu Spānijā, ir noteikts šādi:

395. pants. Tiesāšanās izdevumu atlīdzināšana prasības atzīšanas gadījumā.

1. Ja atbildētājs atzīst prasību, pirms iebildumu izteikšanas pret to, tam neuzliek pienākumu atlīdzināt tiesāšanās izdevumus izņemot gadījumu, ja tiesas ieskatā, to pienācīgi motivējot, atbildētājs ir rīkojies ļaunticīgi.

Pieņem, ka ļaunticība katrā ziņā pastāv, ja pirms prasības celšanas atbildētājam ir iesniegts ticams un pamatots prasījums, ir uzsākta mediācija vai atbildētājam ir izteikts izlīguma lūgums.

2. Ja prasības atzīšana tiek izteikta ar iebildes rakstu prasības pieteikumam, piemēro iepriekšējā panta 1. punktu.

Otrais: Nesenā Spānijas *Tribunal Supremo* judikatūra.

- 5 Prasību atzīšanas jomā konkrēti attiecībā uz vispārējiem noteikumiem ar patērētājiem noslēgtos līgumos Spānijas *Tribunal Supremo* nesen ir lēmusi šādos spriedumos: *Tribunal Supremo* 1. Civillietu palāta, spriedums, 2021. gada 8. jūnijs (ROJ: STS 2295/2021), *Tribunal Supremo* spriedums, 2021. gada 22. septembris, – ROJ:STS 3421/2021, un *Tribunal Supremo* spriedums, 2021. gada 22. septembris – ROJ: STS 3413/2021.

- 6 Pirmais no šiem spriedumiem, kas tika pieņemts 2021. gada 8. jūnijā, attiecas uz situāciju, kurā tika noteikti tiesāšanās izdevumi prasības atzīšanas gadījumā pēc prasījuma nosūtīšanas atbildētājam (*Código Civil* 395. panta 1. punkts), tajā [*Tribunal Supremo*] atsaucās uz savu iepriekšējo [2021. gada] 9. marta spriedumu STS 131/2021. Veicot interpretāciju, balstoties uz pieņēmumu, ka finanšu iestādei ir iesniegts iepriekšējs prasījums, tomēr tajā pašā laikā ir celta prasība tiesā, un tā kā finanšu iestāde ir atzinusi prasību pēc tās celšanas, ir jāuzskata, ka *LEC* 395. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka nav atbildētājas ļauntības un līdz ar to tai nav jāpiespiež tiesāšanās izdevumi.
- 7 Otrajā spriedumā, kas tika pieņemts 2021. gada 22. septembrī, judikatūra, kas ir piemērojama 395. panta situācijā, ir izklāstīta tādā pat veidā, kā pārējos spriedumos, kas šeit tiek aplūkoti:

“Kā jau tika minēts mūsu [2021. gada] 9. marta spriedumā 131/2021 viens no šī noteikuma mērķiem ir veicināt strīdu ārpustiesas noregulējumu. Potenciālais prasītājs tiek mudināts meklēt strīdus risinājumu nevēršoties tiesās tādējādi, ja tā nolūks ir atrisināt strīdu ārpustiesas ceļā, pirms prasības celšanas tiesā, un ja tas nav saņēmis savu pretenziju apmierinājumu gadījumā, ja otra strīdus puse atzīst prasību, tiks uzskatīts, ka šī otra puse ir rīkojusies ļauntīgi un tai tiks noteikts atlīdzināt tiesāšanās izdevumus. Un pretēji – ja tiek celta prasība tiesā, iepriekš nemēģinot rast ārpustiesas noregulējumu atbilstoši praksei par “ticamu un pamatotu prasījumu”, mediācijas procesa uzsākšanu, vai izlīguma piedāvājumu, prasītājam pastāv risks, ka būs jāsedz pašam savi tiesāšanās izdevumi, ja atbildētājs atzīst prasību, pirms iebildumu izvirzīšanas pret to; ievērojot, ka prasības atzīšanas veicināšanai (kas paātrina strīdu noregulējumu un atbrīvo tiesu administrāciju no savu resursu atvēlētības strīdiem, kam nav nepieciešama tiesvedība), ar likumu tiek atbrīvots no tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanas atbildētājs, kas atzīst prasību, ja nepastāv ļauntība. Šādā veidā turklāt potenciālais atbildētājs tiek mudināts atrisināt strīdu ārpustiesas kārtībā, proti, ja viņš neizpilda ārpustiesas noregulējuma pieprasījumu, ko veic nākotnes prasītājs, un ja šim prasītājam neatliek nekas cits, kā celt prasību tiesā gadījumā, ja atbildētājs atzīst prasību, tam tiks noteikts atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, jo tiks uzskatīts, ka tas ir rīkojusies ļauntīgi. 4.- *Ley de Enjuiciamiento Civil* 395.1 pants, kas ir piemērojams *ratio temporis*, nav pretrunā ES tiesībām, ieskaitot, ja to piemēro strīdos par negodīgiem līgumu noteikumiem. Patērētāju tiesību aizsardzības principam, kura viens no aspektiem ir aizsardzības efektivitāte pret negodīgiem līguma noteikumiem, kā tas izriet no Direktīvas 93/13/EEK, ir jābūt saderīgam ar citiem ES tiesību principiem, piemēram, labas pārvaldības principu, tas ir neatņemams, lai nodrošinātu tiesiskas valsts principu, kas ir viens no pīlāriem, uz kā ir balstīta ES tiesiskā iekārta. 5.- Viens no labas pārvaldības principa aspektiem izpaužas tādējādi, ka tiek nodrošināts, ka tiesu resursi – kas vienmēr ir ierobežoti – tiek izmantoti lietām, kas nenovēršami prasa risinājumu tiesas ceļā, jo nav iespējams rast ārpustiesas risinājumu. Tādējādi lietas, ko ir iespējams atrisināt ārpus tiesas, nepatērēs laiku un resursus, ko var izmantot tām lietām, kurās ir nepieciešama tiesu varas iesaistīšanās. 6.- Vienlaikus tas ir izdevīgi arī patērētājam, jo tiesāšanās ir lēns, dārgs un riskants (termiņa

izbeigšanās, procedūras noilgums u.c.) veids, kā risināt strīdus, kuros ir iesaistīts šis patērētājs. 7.- Šie iemesli izskaidro ciešo ES apņemšanos veicināt ārpustiesas noregulējumu arī strīdos par patērētāju tiesību aizsardzību, kas ir paredzēta ar regulējumu, kas noteikts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 524/2013 (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu izšķiršanu tiešsaistē vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2013/11/ES (arī 2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu.”

- 8 No tā ir rodama skaidra atbilde, ka, ja pieteikums tiek iesniegts, iepriekš nemēģinot panākt ārpustiesas risinājumu ar tā saukto “ticama un pamatota prasījuma” praksi vai uzsākot mediāciju vai piedāvājot izlīgumu, [prasītājam] ir risks, ka tam piespriedīs segt tā tiesāšanās izdevumus pašam, ja atbildētājs atzīst prasību, pirms iebildumu izteikšanas pret to. Proti, tiesāšanās izdevumu sadale prasības atzīšanas gadījumā tiek noteikta šādi: 1. Ja [prasītājs] ir iesniedzis pieprasījumu bankai un tā nav atbildējusi, prasības pieteikuma gadījumā bankai piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus par sūdzību. 2. Ja [prasītājs] ir iesniedzis pieprasījumu bankai, bet nav tai atvēlējis pietiekamu laiku atbildes sniegšanai, netiek piespriesti tiesāšanās izdevumi, kas ir radušies pēc sūdzības. 3. Ja [prasītājs] nav iesniedzis pieprasījumu bankai un ir uzreiz cēlis prasību tiesā, tiesāšanās izdevumi par šo sūdzību netiek atlīdzināti, ja banka atzīst prasību.
- 9 Trešajā no minētajiem spriedumiem tiek nostiprināta šī sistēma, uz kuru šeit ir izdarīta atsauce.

Trešais: Palātas vērtējums un uzdodamie jautājumi.

- 10 Atbilstoši visam iepriekš minētajam no Spānijas *Tribunal Supremo* judikatūras izriet, ka tiesāšanās izdevumu piespriešana atbildētājam (finanšu iestādei) lietās par vispārējiem līgumu noteikumiem ir atkarīga no tā, vai minētajai iestādei ir iesniegts iepriekšējs pieprasījums. Tādējādi, ja iepriekš ir bijis pieprasījums, ko finanšu iestāde nav izskatījusi, un vēlāk tiek celta prasība tiesā, tiek noteikts atlīdzināt tiesāšanās izdevumus pat tad, ja finanšu iestāde ir atzinusi prasību. Savukārt ja iepriekš nav iesniegts pieprasījums, un pēc prasības celšanas tiesā finanšu iestāde prasību atzīst, tai netiek piespriests atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, jo nepastāv ļaunticība.
- 11 Iepriekš minētais varētu ietekmēt, pirmkārt, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā (Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants, 2000/C-364/01), pakļaujot tiesības prasīt atlīdzinājumu pilnā apmērā nosacījumiem par obligātu iepriekšēju ārpustiesas rīcību. Tādējādi, lai patērētājs varētu saņemt pilnīgu atlīdzinājumu, tam katrā ziņā būs jāveic iepriekšējās ārpustiesas darbības, bez iespējam tiešā veidā uzsākt tiesvedību, ņemot vērā, ka prasības atzīšanas gadījumā tas nesaņems tiesāšanās izdevumu atlīdzinājumu pat tad, ja lieta attiecas uz negodīgiem līgumu noteikumiem, kam nav saistoša spēka. Kā ir norādījusi EST (lieta C-243/08, *Pannon GSM*, 28. punkts), nesaistošais raksturs nevar būt atkarīgs no tā, vai un kurā brīdī patērētājs ir izvirzījis jautājumu par noteikta līguma noteikuma negodīgo raksturu, vai ir apstrīdējis tās spēkā

esamību, kā to apstiprināja Tiesa, lemjot, ka “[..] Direktīvas 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka negodīgi noteikumi patērētājam nav saistoši un ka šajā sakarā nav vajadzīgs, lai patērētājs iepriekš šādus noteikumus būtu sekmīgi apstrīdējis”.

- 12 Tāpat sniegtā interpretācija varētu apdraudēt patērētāja tiesības uz pilnīgu atlīdzību, jo tā katrā ziņā liek patērētājam pirms prasības tiesā izvirzīt prasījumu, lai nodrošinātu, ka šis pilnīgais atlīdzinājums tiek saņemts (Direktīvas 93/13/EEK 6. panta 1. punkts). Iepriekš minētajā *Tribunal Supremo* 2021. gada 8. jūnija spriedumā ir minēts šādi: “prasība, ka patērētājam vispirms ir jāizpilda nosacījums par ārpustiesas prasījumu termiņos, kas prasījumu saņēmējam ļauj sniegt apmierinošu atbildi, lai gadījumā, ja atbildētājs atzītu prasību, patērētājam nebūtu pašam jāsedz savi tiesāšanās izdevumi, nav nesamērīgs šķērslis Direktīvas 93/13/EEK efektivitātei un konkrēti, lai negodīgais līguma noteikums nebūtu saistošs attiecībā uz patērētāju, tam neliekot uzņemties izmaksas par advokātu vai pārstāvi, jo praksē tas nepadara tiesību, kas Direktīvā ir piešķirtas patērētājam, īstenošanu par neiespējami vai pārlietu apgrūtināšanu, jo šis ir viegli izpildāms nosacījums”.
- 13 Iepriekš minēto ietekmē tas, ka analizētais līguma noteikums jau ir ticis atzīts par spēkā neesošu ar *Tribunal Supremo* 2015. gada 23. decembra spriedumu, un šīs spēkā neesamības sekas ir tikušas noteiktas *Tribunal Supremo* judikatūrā, turklāt vismaz daļēji tiesu prakse ir bijusi pastāvīga jau vairāku gadu garumā (piemēram, bankai ir jāsedz visi reģistrācijas izdevumi un puse no notāra honorāra) attiecībā uz šādas spēkā neesamības sekām. Šajā ziņā aizdevēju iestāžu attieksme nav vērsta uz to, lai sniegtu atlīdzinājumu patērētājam tāda līguma noteikuma gadījumā, kura spēkā neesamību šī iestāde apzinās, tomēr tā nogaida, lai patērētājs celtu prasību tiesā (ar attiecīgajiem izdevumiem par advokāta vai pārstāvja atlīdzinājumu) un atzītu prasību, kam ir tādas sekas, ka tai nav jāatlīdzina tiesāšanās izdevumi gadījumā, ja nav iesniegts iepriekšējs pieprasījums. Tādējādi tas joprojām būtu pretrunā pilnīga atlīdzinājuma principam, kas ir noteikts ar EST 2016. gada 21. decembra spriedumu “no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka līguma noteikums, kas atzīts par negodīgu, principā ir uzskatāms par tādu, kas nekad nav pastāvējis, un tādējādi tam nevar būt nekādas ietekmes attiecībā uz patērētāju. Līdz ar to tiesas konstatējuma par šāda noteikuma negodīgumu sekām principā būtu jābūt tāda patērētāja tiesiskā un faktiskā stāvokļa atjaunošanai, kāds tam būtu bijis, ja šī noteikuma nebūtu bijis.”
- 14 Saskaņā ar valsts tiesību normu – *Ley de Enjuiciamiento Civil* 395. pantu –, kas ir minēts iepriekš, tiek uzskatīts, ka pastāv ļaunticība, ja pirms prasības celšanas tiesā tiek iesniegts ticams un pamatots pieprasījums; tomēr tas nenozīmē, ka ļaunticība nevar rasties citas atbildētāja rīcības dēļ, kas būtu, piemēram, zinot par līguma noteikuma negodīgo raksturu, neveikt nekādu proaktīvu rīcību, lai novērstu šī noteikuma sekas un sniegtu atlīdzinājumu patērētājam, tā vietā nogaidot, kamēr pret viņu tiek celta prasība tiesā par šo noteikumu un ka ārpustiesas prasījuma neesamības gadījumā, tam nebūs jāatlīdzina tiesāšanās

izdevumi. Vai pat gaidot, lai tiktu iesniegts ārpustiesas prasījums, lai atjaunotu pārkāpuma stāvokli, kāds ir radīts ar līguma noteikumu, par kura spēkā neesamību tam ir zināms.

15 [..]

[..] [zemāk ietverto prejudiciālo jautājumu atveidojums vārds vārdā]

TIEK NOLEMTS IESNIEGT LŪGUMU SNIEGT PREJUDICIĀLU NOLĒMUMU EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAI, uzdodot šādus jautājumus:

1. Vai tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantam ir pretrunā patērētājam noteikta prasība, ka pirms tiesvedības uzsākšanas tam ir jāiesniedz ārpustiesas prasījums, lai noteikta līguma vispārējā noteikuma atzīšanai par spēkā neesamību negodīguma dēļ būtu tādas sekas, ka tiek saņemts atlīdzinājums pilnā apmērā (ieskaitot izdevumus par tiesvedību) saistībā ar iepriekš minēto spēkā neesamību atbilstoši Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punktam?

2. Vai tiesībām uz pilnīgu atlīdzinājumu, Eiropas Savienības tiesību efektivitātei un minētās direktīvas 6. panta 1. punktam ir atbilstoši paredzēt tādu kritēriju tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanai (ieskaitot tiesvedības izdevumus), kas ir atkarīgs no tā, vai patērētājs ir iesniedzis iepriekšēju ārpustiesas prasījumu finanšu iestādei, lai minētais līguma noteikums tiktu svītrots?

[..]

[..] [tiesvedības valsts tiesā apturēšana un nobeiguma procesuālās frāzes]